

Téerëe débpí bíníyú unna won Pool bëy Korente ra Kúnsëe

Yee daa unna débpí bíní Pool bëy Korente hom filiḡ Biibëlë rë. Balaa unni yeh, di húmú bínité wë i un kay yi bíníyúy filiḡ Biibëlë. Di fi Pool nék daa yíp janjii Korente (Saame Tílëdí apootarra 18.1-28). Jamanii baaha nék, ðeef gini baa jahte lool ndah waah yi ana ya filiḡ, yee na teeruu gaalla ra : yiiga tílté, pes lahte gina. Yee saye raa yee aye tahte nii haneella caakute a baah yi wa. Yii hente pagad bos béeb húmú filiḡ. Kerceenna filiḡ, bi anuu waa haal ngémë, lahte iñi caakki wa húmú yíih wë níi, wa bíníyúté Pool meelute ri wa. Di fi Pool bal lahte iñi di kelohte wa waa na, antee waa bíní unni yeh.

Di wonte sun fi bísë'í wa fi kerceenna : yee wonu nonu Pool na, yee wonu nonu Apolos na, ndaa di wonte wa biti di neh daa ri húl sun fi kurwaha ndah wa, te wa fi yaaha bëtsúuy tiyi (1.11-13). Di wonte wa biti bal Ruuh-Pesenj onte ow fi ow waa na béeb yii mín dí, ti cërrí faanni bokuy yii na pagu wa nen, ndaa daa wa boku béeb henute faana yínë. Kon wa fi yaa bokun béeb wa hen yínë (12.11-12).

Di wonte wa :

- yii lenke ham-hami Koope a ham-ham ow (1.17 níi 2.16),
- yii lenke tílëdí bosa húmú homa' ow di bëy ílí janjaa ra (5.1-13),

- yii lenke kood a yesa' (7.1-16),
- yii lenke bo' yúul (8.1-13),
- yii lenke dee hena' ri apootari Kiristaa ra (9.1-27 ; 15.8-10),
- yii lenke cagaɗ yaal a beleɓ fii Koope (11.1-16),
- yii lenke faha' ow (13.1-13),
- yii lenke ɗaɗ wonadi bëewë kéllúy rí (14.1-40),
- a yii lenke koloh búudé (15.12-54).

Bëyí fí jaɗi téeríi bee bééɓ ay ot biti ow fi ow yen na bééɓ Koope onte ri yii ay njiriñ bëewë bééɓ, te dī ay ot biti ɓal yen fa gémú Kiristaa na ra bééɓ, yen daa cérrí faani.

Wodoha

¹⁻² Don fi bëy ílí jaɗii Koope di Korente, ɗon fa jébélú Koope ndah nona nonu ɗon Yéésú-Kiristaa na ra, so' mi Pool funi Sosten koy-yaafi yen, fun na woduu ron. Koope daa dëek ɗon ɗon henute bëewí, ɗoni bëewë tígí pay ow feey fa bééɓ wa dëekúu Yéésú-Kiristaa Yíkíi yen fa daa laha' wa laha'te yen ɗa. So' mi Pool nék, so' fa falu apootari Yéésú-Kiristaa ndah Koope daa faha' baaha ra, ma na wodoh ron.

³ Baap-Koo a Yéésú-Kiristaa Yíkëe líhún rën mal, on ɗon jaamma !

Mala ñéyíɗ Koope Kiristaa na ra

⁴ Ma na sím Koope faraah di yii yulidte ɗon na ndah mala on dī ɗon ñéyíɗté rí Yéésú-Kiristaa na ra.

⁵ Nona nonu don Kiristaa na ra, onte ron yin caak : Koope onte ron don mínúté won ní mín, don yúhúté ní yúh,

⁶ ndah yee seedeyu fun Kiristaa na ra haalte ron ní haal.

⁷ Kon, don talluuy mali ay kollee Koope na, don fa na sehu wahtaa nay feeñiyee Yéésú-Kiristaa Yíkíi yen da.

⁸ Yéésú-Kiristaa Yíkíi yen daa nay ron beddee don ham híin ní lúséenín, don banti lah yii wonun sun fon yiin nay rii nimile ra.

⁹ Di fi Koope yii won dí béeb dí paŋ ri, dí fa dëek don don non Koohi Yéésú-Kiristaa Yíkíi yen na ra.

Múuyë'í bëy ílí jaŋaa

¹⁰ Koy-yaayyi yeh, daa mi na daŋ don dí ee di tii Yéésú-Kiristaa Yíkíi yen : kéldíi don banti darsa' hanndal kon. Héní yínë, don bok nuf, don ham yaa yínë.

¹¹ Koy-yaayyi yeh, yee tah mi won don yii baa ra, biti lahte bëewí nonu bëy faam Kolowe wonute so' biti don na hécëntúu filiḡ fon.

¹² Mi faha' woni bitih : filiḡ fon, yee wonu wa nonu bëewí Pool ; yee wonu wa nonu bëewí Apolos ; yee wonu wa nonu bëewí Peer ; yee wonu wa nonu bëewí Kiristaa.

¹³ Don habuu biti Kiristaa mín woralsuu a ? So' mi Pool daa mi daayu sun fi kurwaha ndah don woo ? Moo don bëtsúu tii so' a ?

¹⁴ Mi gérémpé Koope di yee bëtsëy mí ow yínë sah don na gét nëe Kíríspús a Gayus ra.

¹⁵ Kon kay ow ii won biti don bëtsúu tii so' !

16 Manti nérseñ dee kan ! Daa mi bētís Estefanas a bëy faami ßal, henay wa fi yaa mi nérseey tígí bëtsë' mí ow kay.

17 Kiristaa wolay so' bëewë në biti may waa bëtsë bëtsë, ði wol so' waarii wa Uni Neba, mi ßan ðii paga' a ham-hami kola' ham-ham ow, toñeh dee nay mii wonee ra neß nii múur njiriñ mi húlí ði fi baa sun fi kurwaha.

Yéésú daa doolii Koope

18 Yee waareyu yii lenke húlí Yéésú-Kiristaa sun fi kurwaha ra, wonađ dof bëewë na suu sanjuye ra na ; ndaa ði doolii Koope yen fa homu kotti múc ðë në.

19 Bíníyúté Téerëe bitih :

« *May yím ham-hami bëewë ñaañu ra, mi yím nuffi bëewë lahu af ra.* »☆

20 Bëewë ñaañu ra ay wonle yih ? Bëewë janiyu ra ay wonle yih ? Bëewë mínú won ða ay wonle yih ? Koope teeßaay biti ham-hami ëldúnë ði dof a ?

21 Nagajek, Koope teekira' a ham-hami bëeß, te ñaañi bëewë tahay wa yúh rí. Yii baa daa tah Koope can sëmlë'í bëewë gému, bee liiluu wa waaraa yulid yii lenke húlí Yéésú sun fi kurwaha man wonađ dof nen ða.

22 Yëwúððë fahuu biti teebun kimtaan, Gerekká fahuu ham-ham.

23 Yen nék, yen waariyuu biti Kiristaa daayute sun fi kurwaha : baa daa yee kabin yëwúððë rë, heetti kayya habuute ri wonađ dof.

24 Bëewë Koope dëek wë rë nék, yahun yëwúf mbée yëwúf neh béef, Kiristaa daa doolii Koope waa na, daa ri ham-hami Koope.

25 Yee na paŋ Koope bëewë ola' ri pagaɗ dof ra, luk ham-ham ow ; te yee na paŋ Koope bëewë ola' ri biti lahay doole ra, luk ow doole.

26 Koy-yaayyi yeh, nérsii dee húmú madu ɗon na dëek ɗon Koope ra : filiɓ fon, caakay bëewí bëewë húmú habuu wa bëewí ñaañute, caakay bëewí húmú lahute doole, caakay bëewí húmú nonu tal ow gaan.

27 Añcaŋ, Koope daa tanis yii na habuu bëewë dof, sèpíri bëewë ñaañu ra ; ɗi tanisse yii na habuu bëewë biti lahay doole, sèpíri bëewë lahu doole ra ;

28 ɗi tanisse yin yutuud, yii ow faaliyaay ri, yii lahay maanaa bëewë në nda ri yah yee na haba' ow biti lahte maanaa ra.

29 Daaha, lahay bëyi mín damoh fii Koope.

30 Koope daa tah ɗon fi yaa ɗon non Yéésú-Kiristaa na, te ri paŋke nii Kiristaa hente ham-hami yen : ɗi fi Kiristaa daa tah yen júɓ fii Koope, daa ri tah yen lan illí Koope, daa ri tos yen.

31 Koope daa hena' ri ɗaaha nda di bíníyúu rí Téerëe nen laha' ɗaaha. Bíníyú Téerëe bitih : « *Bëyi fí ay damee, damaa Yíkëe.* »✧

2

Waare Yéésú-Kiristaa fa daayu kurwaha ra

¹ Koy-yaayyi yeh, húmú aya' mi so' mi bee ginon teeβi ron yee húmú níβ Koope te ow húmú yéeh rí rē, mi teeβaay bití daa mi lukki mín won mbée daa mi lukki lah ham-ham,

² ndah húmú homa' mi don na ra, mi caŋ bití mii won yin kay gét nēe yii lenke sun fi Yéesú-Kiristaa, dī fa daayu kurwaha ra.

³ Húmú homa' mi leeloon dā so' mi lahay doole, so' mi neeh neeho níi maa saak.

⁴ Dee na húmú yēeddē' mí a dee na húmú waariya' mi ra húmú tíkēey ham-ham ow, tíkēey neβ won, doolii Ruuh-Peseŋ daa na húmú teeβ bēewē bití iña won mi ra kaah.

⁵ Don ot mi hena' ri dāaha, nda ngémēn banti tíkēh sun ham-ham ow, dī tíkēh sun fi doolii Koope.

Ham-hami Koope

⁶ Añcaŋ, koy-yaayya maanu ngémē rē fun yēeddúu wē ham-ham. Ham-hama na yēeddú fun wa ra, ham-hami ēldúnē fi bee neh, bi kola' kélfē yē feey fi bee neh, kélfē yē fí yúhté bití suu húlé húlē rē.

⁷ Fun hom yēeddúu ham-hama húmú níβ Koope dappe ri te ow húmú yéeh rí rē, bee maañ dīi yen waayid balaa dī sak ēldúnē, nda yen lah ndam ra.

⁸ Ow yínē sah di kélfē yē feey fi bee yéeh ham-hami baaha. Wa yúh rí koon, wa ii daay Yíkēe fa lah ndam ra sun fi kurwaha.

⁹⁻¹⁰ Fun fi yee nék, Koope ñeete Ruuh-Peseŋ na teeβpe fun yee bíníyú Téerēe bee ra bitih :

*« Yii ow yínē sah mēsēy ríi tík íl,
yii ow mēsēy ríi keloh,*

*yii ow mësëy rii níß,
yii Koope waayidte ri bëewë fahuu ri ra. »☆*

Nagajek, Ruuha daa na saam nii ot bëeß, nii luka' iña níß Koope tal nufi ra.

¹¹ Daa yúh yee hom af ow ra ? Yee hom af ow ra bëe' daa yúh rí nufi neh a ? Ti ðaaha nen, ow yéeh yee hom nuf Koope ra, Ruuhi ði fi Koope daa yúh yee hom nufa ra.

¹² Fun nék, fun liiluy nufi kola' feey fi beh ; fun liilu Ruuha kola' Koope na ra, nda fun yúh malla on yen Koope ra.

¹³ Unna na wonu fun di yii lenke malli yaa ra kolaay ham-ham ow, wa kola' Ruuh-Peseñ na. Daaha, fun yahti poysirid' bëewë iña kola' Ruuh-Peseñ na raa, fun ñee'uu unna kola' Ruuhi baaha na ra*.

¹⁴ Bëyi fí níßë' iñi ëldúnë, na taheh yii kola' Ruuhi Koope na. Iñyaaha homa' yin dof ðii na ; ði mínëh nëe keloh, ndah yii baa míntí bíssúun a Ruuha.

¹⁵ Bëyi fí yénké bití Ruuh-Peseñ aa ðii na mín bíssë' bëeß, ndaa ow kay mínëh bíssë' iñi bëyi baaha.

¹⁶ Nagajek biníyúté Téerëe bitih :

« *Daa yúh nuf Yíkëe ?*

Daa mín ðii baat nuf ? »☆

Yen nék, nufa lah Kiristaa ra yen lahuu ri.

☆ **2:9-10 2.9-10** Saame Isayii 64.3 ; 52.15 * **2:13 2.13** *Daaha, fun yahti poysirid' bëewë iña kola' Ruuh-Peseñ na raa, fun ñee'uu unna kola' Ruuhi baaha na ra* : Lahte bëewí habuu ri ðeh : *Daaha, fun hom poysiruu bëewë Ruuha aa waa na ra kaaf ka kola' Ruuh-Peseñ na ra.* ☆ **2:16 2.16** Saame Isayii 40.13

3

Súrgë béeb a légéyë nah ri Koope ra

¹ Koy-yaayyi yeh, dee na húmú wona' mi don ña húmú man biti mi wona' a bëewí Ruuh-Pesen íníh waa na : mi húmú wona' a don ti bëewí pesuu yee neba' wa ra. Mi húmú wona' a don ti di na wonuu a bëewí anuu non Kiristaa na, ti i baaker nen.

² Don ot mi húmú yed don miis mi yeray ron ñami yoobay hon, biti don míníh yee ee na. Te níi a tígë homuu ron bee ra sah, don míníh yee ee na,

³ ndah don lísúu pesa' yee neba' ron don fa ow kut ña. Don lísúu pesa' eeñja' a íñë' filib fon raa kay, ñeef don teeñuuy biti don pesuu yee neba' ron ra a ? Don teeñuuy biti don pesuu ti di na pesuu bëewí pesuu yii neba' ow kut nen a ?

⁴ Ow di don na won biti non bëewí Pool, ow kay won biti non bëewí Apolos raa, ñeef don paguy pagadfi bëewí pesuu yii neba' ow kut a ?

⁵ Daa Apolos a daa Pool ? Fun súrgë yí Koope neh kep a ? Koope ñeya' ñeyoo fun na nda don gém Yéesú-Kiristaa na ! Ow fi ow fun na béeb a légéyë nah ri Yíkëe rë !

⁶ So' mi soh soho, Apolos túmpé muluñ, ndaa nék Koope daa na paalil wa.

⁷ Bëe' soh ra di yih ? Bëe' túm muluñ ra di yih ? Bëe' paalil ra kay daa béeb, te ri Koope !

⁸ Bëe' soh ra a bëe' túm muluñ ña uutiyuu yih ? Koope nék ay yed ow fi ow waa na béeb waafi di yee légéy rí rë.

⁹ Fun daa boku fun na légéyírú Koope, te don daa meeyi, don daa faami bal.

¹⁰ Mala on so' Koope ra daa tah so' mi hen tabahoh kah-kah, mi tíkké tígë yípëh tabaha ra. Tíkë' mí níi wocce ra, ow kay acce na tabah na béyíd sun fi tígë tík mí rë. Di filið baaha bééð nék, ow fi ow bééð wadtee hen wun dee nay rii tabahee ra.

¹¹ Tígë yípëh tabaha ra tíkúté níi wocce, te daa ri Yéesú-Kiristaa, kay mínéh nëe yípëh.

¹² Lahte bëewí ay béyrée a úrís, lahte yi ay béyrée a tiinj hélíis, lahte yi ay béyrée a la' yi kofeelte sun fi tígë yípú tabaha ra. Lahte yi fí yúhté biti ay béyrée a kilik, lah yi ay béyrée fooñ-fooñ mbée tihi.

¹³ Ow fi ow bééð nék, dee légéyë' rí rë ay yúhú niiñi yiin bis-këem níi lan ces, ndah yiin fi baaha, ay lah njaar mi kii kí nay teebee dee man légéyí ow fi ow bééð rë.

¹⁴ Bëyí kii kë mínéh yin légéyí, bëyí baa ay waafu ;

¹⁵ Bëyí kii kë muuyil légéyí nék, bëyí baa ay rii yéñ. Di ay múc naam, ndaa ay made biti dí fús filið njaar kii nen.

¹⁶ Don yíih yúhë biti don daa faam Koope te Ruuhi dí fi Koope dék don na a ?

¹⁷ Kon bëyí fí yah faam Koope, Koope ay rii yah, ndah faam Koope selate te don daa faami.

¹⁸ Ngënë nëfii affon ! Wa di don na daa haba' afi biti dí ñaañce ti di na oluu bëy ëldúnë fí bee ñaañ nen ? Bëyí baa tíkë yii baa dín, dí hen dof bëewë në nda ri hen bëyí ñaañce kaah.

19 Ham-hami ëldúnë fí bee dof Koope na, ndée nagajek bíníyúté Téerëe bitih : « *Koope fíirë' bëewë ñaañu ra lahi nufa na yaayu wa ra, dī ham wa.* »☆

20 Bíníyëetuté bitih : « *Koo-Yíkëe yúh iña hom nuffi bëewë ñaañu ra, dī yúhté biti wa iñi lahay njiriñ.* »☆

21 Kon ow waray dama' ow, ndah don daa lahuu bééß :

22 Pool neh, Apolos mbée Peer* neh, ëldúnë neh, pesa neh, kúl kë neh, woteh mbée key neh. Don daa lahuu bééß ;

23 ndaa don nék, Kiristaa daa laha' don te Koope daa laha' Kiristaa.

4

Apootarri Kiristaa

1 Kon don wad fun habuun súrgë yí Kiristaa, yi fí yúhté biti iña húmú níß Koope te ow húmú yéeh wë rë daa tíkú ya' yi wa.

2 Ow nék yin tíkú ya'u raa, fu wad naa haba híin.

3 So' mi bee nék, don daa aattiyuun so', mi aattiyuun këem bééß, waal fí so' neh ! Mi homay aattiya'i af so' dé' !

4 Mi yéñké biti dé' mi tinnndëey yii mi panke ri bos, ndaa baa daa ri biti mi júbpé neh. Yíkëe daa nay soo aattiyee.

5 Kon ngënë ëettíyíi moroomon balaa wahtaa. Séhí níi yíin nay aye Yíkëe rë : yii ñapoh ñúusë

☆ **3:19 3.19** Saame Yop 5.13 ☆ **3:20 3.20** Saame Kañaa ya 94.11

* **3:22 3.22** Peer : Di gerek, bíníyú deh : *Sefaas*. Daa ri tii yínii Peer.

dí ay rii kúf niiiña, dí teeḅa' yii hom nuf ow. Tígí daaha, ow fi ow béeb Koope ay rii sím símë yeeliyoh ri ra.

⁶ Koy-yaayyi yeh, iña yëedíd mí ron yaa ra, mi ñeya' wa tilédí funi Apolos. Don ot mi ñeya' don daaha, mi faha' biti don yúh yee won léehí bee ra : « Henay iña bíníyú rë, yin kay waruy pagu. » Kon, ow waray dama' ow béyré rí, cépíd bëyí yínëe.

⁷ Do fa bek afu biti fu luk ow kay gaan da, daa tík dë daaha ? Iña laha' fu ra béeb Koope daa on do wa neh a ? Fu liila' wa daaha raa kay, yi nay naa damuu te fu onu wa ono ?

⁸ Iña fahuu ron ra béeb don habuu biti don lahute wa dee a ? Don henute yíkëe alal haat a ? Don henute buur níi wocce dee a ? Don henute i buur te fun nënìh në ë ? Mantee mi lukki faha' biti sah don hen buur kaah, nda fun ñéerë' a ron fun hen buur ðal !

⁹ Añcañ, man hen daa raa fun fi apootarri yee Koope daa yíiñ fun míllídté fun filoonni bëewë nen : fun madu bëewí habu ñaam te wadti bëemún bëemë këem nen. Eldúnë béeb tassi yeela' fun na, dala'te bëewë níi malaaka ya na.

¹⁰ Af Kiristaa tahte bëewë habuu fun dof, ndaa nona nonu don Kiristaa na ra tahte don habuu affon bëewí ñaañute. Fun habuu bëewí tikkiyuy yin, ndaa don habuu affon i ow gaan. Bëewë habuu ron ya' ana, anutee wonuy dara fun na.

¹¹ Níi a tígë homuu fun bee ra, yaaḅ a sifad ee fun hap da, fun lahuy búuḅ, fun ee hawsuu ra, fun hom dee woteh raa kéy fun ínú ilíy kay.

¹² Fun légéyúu légéyëe níi faanni fun níy fun anti lah yii ñamun fun. Ow sol fun raa fun

ɗagiruu ri ɗagiroo. Coono fi tíkú fun béeb fun mún dí.

¹³ Ow won bos sun fi fun raa, fun lofuu ri wun. Níi a deh bëewë lísúu fun haba' mbaldi ëldúnë, wa habuute fun gopoyiidi bëewë feey fa.

¹⁴ Don ot mi bíní unni yeh, dí biti mi faha' don sopoh neh, dí biti mi teeb don fi koyyee ke so' faha' mi níi faha' ra.

¹⁵ Wuti don lah yëeddëh júníní sabboo (10.000) filiɓ peson Kiristaa na raa, don lahuu baap yínë te ri so', ndah daa mi déb don kom Uni Neba. So' mi bee daa mi boffon nona nonu ron Yéésú-Kiristaa na ra.

¹⁶ Kon mi ɗan don biti don ñee kotti so'.

¹⁷ Yii baa daa tah mi yeñ Timoote don na, dí fa faha' mi níi faha' mi haba' te ri koy so' filiɓ ngémë rë, dí fa pokoh Yíkëe në rë. Di ay ron nédís dee na pesa' mi nona non mi Yéésú-Kiristaa na ra, te pesi baa daa ri bee na yëeddë' mí ílí janii pay mi béeb rë.

¹⁸ Lahte bëewí awu don na, aa gaan-gaanluu ra na habuu biti so' mii ayil ginon.

¹⁹ Ndaa hém neba' Yíkëe, may ac ginon ii maañ. Bín fë rëe, mii aya' biti may yúhé tígë teem wonee ke bëewë në gaan-gaanluu yaa ra, may aye yúhí tígë teem doolii wa ra,

²⁰ ndah Nguur ki Koope dí yii wonuu a búk neh, dí yii lahte doole !

²¹ Don fahuu biti mi ayaa ginon duud mbée mí ayaa sos a keeñi naa'te ? Bi daa génël ron na ?

5

Tílëdí bosi ow di bëy ílí janii Korente

¹ Ílýyë payu fun ða bééß, fun keluute biti lahte bëýí aa njaaliyoh filiß fon ða, te bee na pañ ðí ra, bëýí noneh bëewí Koope sah ii rii pañ. Yee keluu fun ða daa ri bitih, lahte bëýí aa ðon na neekkaale a beleß boffi.

² Di filiß baaha bééß nék ðon na anuu gaan-gaanloh ! Yii baa wad ðon misika misiko koon, ðon ðúhíd bëe' na pañ ðí ra filiß fon.

³ So' nék, mi wulohte ron naam, ndaa mi ot ðon na. So' mi aattiya'te bëe' na pañ yii baa ra biti ri homay kaah níi wocce man biti maa leeloon nen.

⁴ Don tee'a' di tii Yéésú Yíkíi yen raa, mi ola' ðon na, ñéerè' a doolii Yéésú Yíkíi yen,

⁵ ðon tík bëýí baa ya' Seytaane yah faana nda coonaa fi mín múc yiin nay nimile Yíkëe rë.

⁶ Don lahuy yii gaan-gaanluun ðon ! Don yúhú yee wonu bee ra maan ? Wonute bitih : « Lëwíirë yutuud fuurilte mún më ! »

⁷ Kon búkútíi bakaadða ðon na man lëwíir kíilíd nen ra, nda ðon mada' a mún has yi lahay lëwíir te ðon madute a mún mí yaaha níi wocce. Nagajek, Kiristaa hawute sarah, hente har fi Paagi yen.✧ ⁸ Kon yen ðanuy feeta' Paaga a mbúuríi lahte lëwíir kíilíd, maanam pesi ñéerè' a bakaad, ñéerè' a pagad bos ; yen feetuun Paaga a mbúurú njeñe, maanam pesi ñéerè' a lan, ñéerè' a kaah.

⁹ Húmú bíníyë' mí ron ra, mi húmú wonte ron biti ðon ðanti leboh bëewí na pagu yii tappe njaaliyoh bééß.

✧ 5:7 5.7 Saame Kolohi koyyi Israyel Ésíp 12.1-20

¹⁰ Na húmú won mi ron biti don banti leboh bëewí na pagu yii tappe njaaliyoh béeb rë, mi húmú wonaay bëewë ëldúnë : yee na pagu yii tappe njaaliyoh béeb rë, bosoh yi illë, bëewë na naafu iñi bëewë rë, a bëy yúullë. Yaha baaha koon kep, don mínih hom ëldúnë.

¹¹ Mi húmú faha' wonon biti don banti leboh bëyí fí wonte biti dī non koy-yaayya filiḅ ngémë anti page yii tappe njaaliyoh béeb, bos-íl, yúulëe ala, hen yahoh tii, maniye mbée naafe yin ow. Doni bëewí yaa waruy lukki bok loon boko sah.

¹²⁻¹³ So' neh daa may aattiyeë bëewë gémúy Yéésú rë, Koope nay waa aattiyeë. Ndaa don, don waruy aattiya' bëewë nonu don na ra waro a ? Mantee : *Líkí bëyí bosa filiḅ fon* !☆

6

Ngënë kúrëntíi këemí bëewí nënính bëewí Koope

¹ Ow di don na, bani koy-yaafi filiḅ ngémë powa' raa, dī mínë' ríi kúrë' dīh këemí bëewí nënính bëewí Koope, yulleh bëewí Koope na ?

² Don yíih biti yen fi bëewí Koope yen nay aattiyeë bëewë béeb ë ? Don nay aattiyeë bëewë béeb rëe kay, don mínính aattiya' bee lukki ñak solo baa ra a ?

³ Don yíih biti yen nay aattiyeë malaaka ya assumaa iñi feey fi bee a ?

⁴ Añcañ, iñyaa lah hanndal kon raa, don dëekúu bëewí bëy ílí jañaa wonuy dara waa na aattiya'i ron !

⁵ Don warutee sopoh yee won mi ron baa ra dé' ! Wéerté sè' biti lahte wuti yaha ow yínè bi ñaañce filiɓ fon, mín yugusa' hanndal ow a koy-yaafi !

⁶ Don nék, yee lah don na ra daa ri biti ow a koy-yaafi filiɓ ngémè ee kúrèntúu kèem rë, te wa kúrèntúu kèemí bëewí nèníh bëewí Koope.

⁷ Mit don kúrèntè' kèem hanndal kon raa nék, baa daa teeɓa' biti don keenute níi wocce. Ow tooñ don mbée loh yii ron raa, yi tah don na tëhíh múñi yii baaha ?

⁸ Tígè homuu don bee ra nék, don daa na tooñu don lohe, te don hom paguu ri koy-yaayyee ke ron filiɓ ngémè !

⁹ Don yúhúté biti bëyi júbëy ii haal Nguur ki Koope maan ? Béki affon biti bëewë na pagu yii tappe njaaliyoh béeb rë, bëy yúullë, bëewë nè njaaliyuu ra, bëewë haalu yee na pagu gëer-jígéennë rë,

¹⁰ lohoh ya, bosoh yi illë, maniyoh ya, yee na yahu tii yi bëewë rë mbée yee na naafu iñi bëewë rë, ii haal Nguur ki Koope.

¹¹ Lahte bëewí ewu don na húmú madu ɗaaha nen. Ndaa Koope fi yen ñeya'te Ruuhi a Yéésú-Kiristaa Yíkii yen na don ɓukutute, don jébélúté ɗi fi Koope, ɗi haba'te ron bëewí júbúté illí.

Faan ow daa Faam Koope

¹² Don meerute woni biti yii faha' ron béeb don mínú ríi paɗ. Baa kaah, yii faha' ron béeb don mínú ríi paɗ naam, ndaa iña béeb neh daa wun don na. So' mi mín woni biti yii faha' mi

béeɓ mi mín ɗii paɗ, ndaa so' mii yeris dara ham so' ñaam.

¹³ Don wonuu ti ñam saamɗu loo, te loo saamu túmëe ñam. Baa kaah, ndaa Koope ay sanƙu iñyaa béeɓ ana. Faan nék saamuy biti ay paguu yii tappe njaaliyoh béeɓ ! Faan saamu biti lahiɗ Yíkëe njiriñ, te Yíkëe saamu biti ɗi ílíf faan.

¹⁴ Koope fa teeɓa' doolii kélídté Yíkëe búudé rë, ay yen kèllée búudé ɗaaha.

¹⁵ Don yíih biti faannon cér di faan Kiristaa a ? Kon ow wadtee ɓeɓ cér di faan Kiristaa, boollee ri a faan ɓeleɓ tilèh wa hen yínë ë ? Baa waray múk !

¹⁶ Don yíih biti ɓal ɓëyí boolla' afi a ɓeleɓ tilèh, ɓani ɓelaa henute faana yínë ë ? Nagajek, bíníyúté bitih : « ... *wa hen yínë.* »☆

¹⁷ ɓëyí fí boolla' afi a Yíkëe nék, ɓani Ruuhi Yíkëe henute yínë.

¹⁸ Hégíi yii tappe njaaliyoh béeɓ ! ɓëyí fí paɗ bakaadi taway njaaliyoh, bakaadi baa ɗi pagay ri faani, ɗi paɗ ɗi yii taa'aay a faani ; ɓëyí fí paɗ yii tappe njaaliyoh béeɓ nék, bakaadi baa ɗi paɗ ɗi faani.

¹⁹ Don yíih biti faannon daa faam Ruuh-Pesey a ? Don yíih biti Ruuhi baa ee ɗon na te Koope daa on ɗon ɗi a ? Don lahuuy affi ron :

²⁰ Koope tos ɗon toso a cadum. Kon njíríñii faannon légéyírí ndami Koope.

7

Yii lenƙe kood

¹ Yen kola' daa raa leegi, yen yulid' yee wonu so' don filib unna biníyú sè' don da. Yee wun da daa ri biti yaal banti leɓ beleɓ.

² Ndaa bi caakki lah yii tappe njaaliyoh bééɓ, yaal laha beleɓ, beleɓ lah yaal.

³ Yaal wadtee yed' beleɓi afi, beleɓ yed' yaali afi.

⁴ Beleɓ lahaay afi, faani bi yaali. Di fi yaal bal, lahaay afi, faani bi beleɓi.

⁵ Hanndal yaal a beleɓ, ow waray naa kaa'iid moroomi ; hanaa biti kay wa bééɓ ana ñéerë' biti hom nîi rée wa súugëntë', wa ɗaŋ Koope. Filoon fi baa raa nék, wa nimil koorohi wa ti merees nen, balaa Seytaane fiir wë, wa saame affi wa.

⁶ Yee won mi ron baa ra ɗi túuyë' neh, ndaa ri yii mín hen.

⁷ So' mi saña saño koon bëewë bééɓ yahun logoh, lëhíh beleɓ ti so' nen, ndaa ow fi ow bééɓ a yee on ɗi Koope ra : bëyí bee onu yii beh, bee onu yin kay.

⁸ Don fa kooruy ra, a yee kooruuy ra, a beleɓɓa yaalli wa húlú rë nék, mi won don tee : bee gén ɗë daa ri biti don ham yee homuu don ɗa ti so' nen.

⁹ Hena biti nék don míníh ham affon raa, këeríi, ndah biti don kooroh daa gén biti faanon dékëe meela'.

¹⁰ Bëewë homu kood' ɗa, mee ron won túuyë'í bee ra, ɗi kolaay soo na nék ɗi kola' Yíkëe nê : beleɓ waray yes yaali.

¹¹ Di liil rii paŋ raa, ɗi warlay kooroh a yaal kay gét nêe biti ɗi nimil júbë' a yaali. Te yaal waray yes beleɓi bal.

¹² Don fi bēewí kayya, yee na saañ mi ron wone bee ra Yíkēe neh daa won dī, daa mi na won don dī : yaali hen koy-yaay filiḅ ngémē lahaa belii gémēy te belaa faha' tas a dī raa, dī waray rii yes.

¹³ Ti ḏaaha nen, belii hen koy-yaay filiḅ ngémē lahaa yaali gémēy te yaala faha' tas a dī raa, belaa waray rii yes.

¹⁴ Nagajek, yaala gémēy baa ra homa'a homuu bani belaa gém rē ladiḷte ri ; ti ḏaaha nen ḃal, belaa gémēy rē homa'a homuu bani yaala gém rē ladiḷte ri. Henay bah, koyya nay naa límú rē ay yíirúu bití wa sobeyute, te ḏeefa wa ladiḷte.

¹⁵ Di filiḅ baaha bééḃ nék, bee gémēy rē faha' yes raa, dī yedḏun paŋ yee faha' ri ra. Laaha ḏaaha raa, bēe' gém waa na ra, yaha yaala yaha belaa bééḃ, laha'te aḑi ndah Koope dēekē' ḏon bití ḏon pesa' jaamma.

¹⁶ Di fi belaa gém ḏē yúh nda ri mín múcēl yaali nda dī ē ? Mbée dī fi yaala gém ḏē, yúh nda ri mín múcēl beleḃi nda dī ē ?

Ow nebpi pesaa ḏee man dī na húmú dēek dī Koope ra

¹⁷ Di filiḅ fi baa bééḃ nék, mi won ḏon tee : ow waḏti pesaa yee on dī Yíkēe rē, ti di húmú man dī merees na dēek dī Koope ra. Baa daa yee líkín mí íllí jaŋi ya ra bééḃ.

¹⁸ Bēyí balaa Koope dēek dī ḏeef dī lecohte, dī waray ḏap bití dī lecohte. Bēyí fí yénké bití na dēek dī Koope ra ḏeef dī lecaay, dī baŋay lecoh.

¹⁹ Lecoḥ a baŋti lecoh bééḃ lahay solo : yee lah solo ra kay daa ri ñee túuyē' yí Koope.

20 Ow wadti pesaa yee húmú on dī Koope merees na dēek Koope dī fi bēyí baa ra.

21 Bēyí fí yénké bití na dēek dī Koope ra deef dī ñaam, banay sídè' bití dī ñaam ; ndaa bis lah dī mín nēe dúh rēe, dī haba na a ya' ana*.

22 Ñaama Yíkēe dēek dī rē, wuti dī líssí hom ya' yíkíi rēe sah, laha'te afi íllí Koope nona non dī Yíkēe nē rē. Ti daa nen, bēe' laha' afi Yíkēe dēek dī rē, dī ñaami dī fi Kiristaa.

23 Koope tos don toso a cadum. Kon ngēnē héní ñaam ow !

24 Mantee koy-yaayyi yeh, lah pēsíi fíi Koope yee húmú homuu don merees na dēek dī don da.

Bēewē homuy kood a yee yaalli wa húlú rē

25 Yii lenke bēewē kooruy doom da nék, mi lahay na yii wona mi te kola' Yíkēe nē, ndaa bi teeḥ so' Yíkēe naa' keeñ te mi mit lekoh, mi mín nēe won deē ola' mi ri ra.

26 Coono yee woteh yee tahte níi mi won tee : yee wun da daa ri bití ow fi ow bēeḥ homa yee homa' ri ra.

27 Bēyí lah beleḥ banay saam yesa' a ri. Bēyí lahay beleḥ banay saam.

28 Di filiḥ fi yaa bēeḥ nék, yaali kood bakaaray, te cafay ki kooru bakaaray, ndaa so' mi faha' ron nís coono fi misiga nay daḥe bēewē homu kood da.

29 Mi won don tee koy-yaayyi yeh : yee tas pesa ra gaanay ! Tígē homuu yen bee ra kep, bēewē

* **7:21 7.21** bis lah dī mín nēe dúh rēe, dī haba na a ya' ana : Lahte bēewí habuu ri deḥ : wuti bis lah dī mín nēe dúh rēe sah, dī tasa na légéyíḥ Koope.

kooru ra pesuun ti bëewí kooruy nen, légéyíré Koope ;

³⁰ yee na looyu ra pesuun ti bëewí súfúñúy nen ; yee na yenu ra pesuun ti bëewí lahuy sos-keeñ nen ; yee na lomu yin ra, pesuun ti bëewí lomuy yin nen ;

³¹ yee na njiriñuu iñi feey fi bee ra, banuy naa njiriñoh níi mit, ndah yee tas ëldúnë fí bee a di man dī bëeë rë gaanlay.

³² Mi faha'te biti ñon banti sídë' iñi ëldúnë. Bëyí fí kooray hom sídë' iñi Yíkëe, dī hom saama' biti dī neba' Yíkëe.

³³ Bëe' kood' ña nék hom sídë' iñi ëldúnë, dī hom saama' biti dī neba' beleëi,

³⁴ te tígí daaha, yin ana hampe ri. Ti ñaaha nen, belii homay kood' mbée cafay ki kooruy hom sídë' iñi Yíkëe : yii na pañ dī a yii na níb dī bëeë, dī hom faha' biti dī jébël afi Yíkëe. Bee kooru ra nék, hom sídë' iñi ëldúnë, dī hom saama' biti ri neba' yaali.

³⁵ Don ot mi won ñon baaha, jaammoon daa tah ndaa biti mi saam tígí rën yii ron waruy rii pañ neh. Mi faha' biti ñon page yee lukki jek ra, ñon pokoh légéyíré Yíkëe, te nuffon banti hom yin kay.

³⁶ Lah wahambaanii onu beleë, mínéh ham afi nufa anti tas lool dīi na te ri ham biti dī wañtee kood' raa, dī koora ti di faha' ri ri nen ; baa bakaad' neh.

³⁷ Ndaa hena biti kúkëyí wahambaanaa ay mín ham afi raa, dī cañ biti dī ii kood' dī ham na te kolaa dīi na raa, ñeef dī pañke yii wunte.

³⁸ Daaha, bee kood' cafay ki ra pañke yii wunte, ndaa bee kooray ra daa pañ yee gén ñë.

³⁹ Beleb hém yaali ee pes ða rek, ði waɗti homaa a ri ; yaala húl rëe nék, ði mín kooroh a bëyí neba' ri níi tasse biti yaala heneh bëyí non Yíkëe në.

⁴⁰ So' mi haba' biti nék, ði ay lukee lah sos-keen biti ði hom yee hom ri ra, te mi gémpé biti so' mi bee bal Ruuhi Koope ee soo na.

8

Hawidfi ala ya

¹ Yen haal yii lenke bo' yúul leegi : ðon wonu ti neh ðon béeb ðon yúhú ë ? Yúh daa na tah ow gaan-gaanloh, faha' ow nék daa na tah ow baat moroomi.

² Bëyí fí haba' afi biti yúh yin, ðeef iña waɗ ðii yúh rë tasse.

³ Bëyí fí faha' Koope nék, Koope yúh rí.

⁴ Kon, bo' yúul waɗtee ñamu aa díh ? Yen yúhúté biti ala ya na hawruu bëewë ee na ra, wa dara neh feey fi beh, te yen yúhúté biti Koo ði yínë kut.

⁵ Caakke iñi ín sun a yi ee feey fi bee bëewë habuu wa Koope a Yíkëe waa na.

⁶ Yen nék, yen habuu biti rek Koo ði yínë kut : daa ri Boffa sak iña béeb, te pesi yen homid ði ra. Yíkëe ði yínë kut bal, daa ri Yéesú-Kiristaa fa iña béeb ñeya' ðii na hente, te pesi yen ñeya' ðii na ra.

⁷ Añcañ, lahte bëewí fí yúhté biti yíih yii baaha. Lahte bëewí húmú meeru meero pay yúul níi tahte woteh fee Koo beh, wa ñam bo' fi dúhë' yúul rëe, wa hom bekuu affi wa biti bo' fa hawru ala te hawri baa lahte solo. Bi wa lahuu

nuf ana di yii wun a yii wuneh, affi wa na tookeh filoon fe.

⁸ Ñam taheh ow leboh Koope : bëyí ñamay yii baa ii rii ëyíl dara, te ow ñam raa bal yii baa ii rii baat dara.

⁹ Di filiɓ fi baa béeeɓ nék, wëettiýíi affon ! Don banuy laha' affon níi don bek bëewë maanuy ngémë rë bakaad !

¹⁰ Yúhí biti bëyí laha' nuf ana di yii wun a yii wuneh ot don fa yúhú rë, don ñame filiɓ yúul rëe, baa ii rii bek ñam bo' yúul è ?

¹¹ Don paɗ yii baa raa, koy-yaafa maanay ngémë baa Kiristaa húlídte rí rë, yúhë yúhú ron ra ay rii saɗku !

¹² Daaha, don bakaarute koy-yaayyon na, don na yahu nuffi wa fa lahuu nuf ana di yii wun a yii wuneh ra. Baa daa ri biti don bakaaru dī fi Kiristaa na.

¹³ Yii baa tahte níi ñam daa beka koy-yaaso' fa filiɓ ngémë bakaad daa, so' mi banti ñamil bo' ta' toñeh may beke koy-yaaso' bakaad.

9

Yee wad a yee yeeliyoh apootar ra

¹ So' mi lahaay af so' lahoo a ? Mi apootar neh a ? Mi olay Yéesú Yíkíi yen olo a ? Don daa yee lím iña légéyíɗ mi Yíkëe rë neh a ?

² Wuti lahte bëewí habuuy so' apootar raa sah, wëerté së' biti mi apootar don na, ndah nona nonu don Yíkëe në rë teeɓa'te biti mi apootar kaah.

³ So' mi hom lofa' bëewë në wonu yin sun fi so' ra deh :

⁴ Légéyë në légéyú fun ða, fun yeeliyuuy biti fun ñam na fun han na a ?

⁵ Fun yeeliyuuy biti koon fun lah belii non filiḅ ngémë, fun kúrëelëh rí dee ti di paguu ri apootarri kayya nen, mbée koy-yaayyi Yíkëe mbée Peer* nen a ?

⁶ Funi Barnabaas kep daa warun ñëmrún affi fun a ?

⁷ Don kélluté biti soldaar daa na lomid' afi iña na légéyë' rí rë ë ? Don kélluté biti ow na ñameh na gañcaha soh ri meeyi ra a ? Don kélluté biti níirëh na haneh na miis ma yuba na tooppitoh ri ra a ?

⁸ Iña won mi ron yaa ra, mi beyay wa iñi pesi ëldúnë kep, wa wonute filiḅ kootii Mëyiis bal.

⁹ Bíníyuté kootii Mëyiis bitih : « *Mbaam†fi hom légéy meey ngana pok búgë fu kadda' ri ñam na gaañcaha.* »☆ Nuf Koo na pay mbaam na a ?

¹⁰ Uni baa bíníyírúy fun fi yee a ? Nagajek don ot uni baa wonu, biti bëyi fí pay meey wadtee naa séentëh wod, bëyi fí baac too wadtee naa séentëh wod.

¹¹ Fun sohute iñi Koope don na. Kon fun lah na iña lahuu ron feey fi bee raa, deef fun lukusirute a ?

¹² I ow kay yeeliyoh yii baa don na raa, assumaa fun neh !

Fun yeeliyuute yii baa don na, ndaa fun peguuy ron ri ! Fun mújuté béëḅ toñeh fun ay page yii ay kaddee bëewë keloh Uni NebiKiristaa.

* **9:5 9.5 Peer** : Di gerek, bíníyú ðeh : *Sefaas*. Daa ri tii yínii Peer. † **9:9 9.9 Mbaam** : Lo' daa bíníyú filiḅ Téerëe ndah bëewi yaaha húmú línúu a fana. ☆ **9:9 9.9 Saame Nérsi Kootaa 25.4**

¹³ Don yúhruté affon bití bēewē nē légéyú filíḡ Faam fi gaani Koope ra liiluu njélí wē nē, wa fa na jébélú sarah ya sun fi tígē na hawruu ra pesuu di iña jébélú rē.

¹⁴ Ti ḡaaha nen, Yíkēe naha'te bití bēewē na waariyu Uni Neba ra pesuun na.

¹⁵ So' nēk, mi meelaay yin yínē sah iña yeeliyoh so' ra, te mi bíníyēy ron iñyaa bití mi hom saam yin ḡon na. So' dé', bití mi húlē húlē daa génēl sē' bití ow yahid' so' sosi keeña homa' mi di yee sehay mi dara yee na paṇ mi ra.

¹⁶ Waaraa na waare mi Uni Neba ra nēk, so' mi mínēh nēe damoh. Di yii mi túuyú rí túuyē, wad' so' waro. So' kay, mi torohan bití mi waareyeh Uni Neba.

¹⁷ Daa mi tansara af so' légéyí bee koon, ḡeef mi wadtee yínlú ; hém mí túuyú rí túuyē nēk, mi paṇ yee déṇēenú mí rē.

¹⁸ Yínlí sē' yí kon ? Yínlí sē' bití mi waare Uni Neba te mi seheh yin na, mi banti ḡeḡ yee yeeliyoh ḡēyí na waare Uni Neba ra.

¹⁹ Daa mi laha' af so', so' mi ñaam ow neh. Di filíḡ baaha ḡééḡ nēk mi tíkké af so' ñaami bēewē ḡééḡ, nda mi hēc ow caak Kiristaa na.

²⁰ So' mi hom a yēwúḡ rēe, mi pesa' ti wa nen, nda mi mín wēe hēc. Wuti kootii Mēyíis habay so' raa, bee mi hompe a bēewē Kootaa ham wa ra, mi pesa' ti wa nen, nda mi mín wēe hēc.

²¹ Ti ḡaaha nen ḡal, mi hom a ḡēewí taa'uuy dara a Kootaa raa, mi hom mada' a wa, nda mi mín wēe hēc. Baa ḡí bití neh mi taa'aay dara a kootii Koope dé' ! So' kay mi ñeya' kootii Kiristaa.

²² Mi hom a bëewë ngémí wë maanay raa, mi mada' a wa nda mi mín wëe héc. Daaha, bëyí mín díi hen bééß, mi hom a dí raa mi mada' a ri, mi paŋ bééß nda i ow waa na mín múc.

²³ Don ot mi na hen ðaaha, mi faha' biti Uni Neba ðaatti líiwëlsë' ndín, mi bok a wa iñi wunna na ona' ri ra.

²⁴ Don yúhúté biti i ow home saadanta' raa, faraah lah bi daa na saan. Kon múkëyí múkë mí mín tah don saan. ²⁵ Bee múkëyëh hompe waay saañ saadanta' ra, dí hom kora' afi koroo yii na paŋ dí bééß. Yee na paŋ dí baa ra bééß nék dí saam na baanii ndami ii maañ rek, yíppí yah ; ndaa yen saamuu na baanii ndami ay hene has faraah.

²⁶ Yii baa daa tah mi yahti múkë rëe, mi yulla' fii cid. So' mi yahti bërë' rëe, ma na yúh ðee na haala' mi bëe' rë.

²⁷ So' mi hawsa' faan so' hawsoo mi kod dí yee faha' mi ra, toñeh mi liilehti waare bëewí kayya Uni Neba ndín mi bokleh, Koope ðan soo yed' ndam.

10

Pagaðdí bossa na húmú pagu caacca ra

¹ Koy-yaayyi yeh, mi faha' biti don nérsëh bee húmú ñéerúu caacci yen a Mëyíis luufa, koluu wa Ésíp rë. Néré daa húmú ðen wa bééß níi wa bééß húusuté kısı fí Bëhëerrë.

² Wa bééß daa bëtsú filið néré a filið kısı fë, bokute Mëyíis në. ³ Wa bééß daa boku wa ñamute ñami kola' Koope na,

⁴ wa béeb bokute hanute hani kola' Koope na bal, ndah wa hanuu mulii la'i Koope, la'a ben wa ra, te la'i baa daa Kiristaa.

⁵ Di fliib baaha béeb, lahte ow caak waa na pagaḍdi wa nebaay Koope, tahte búudé yí wē hente raseet luufa.

⁶ Don ot iñyaa lah, wa teeβ yen teebo nda nuffi yen banti hom pagaḍ bos ti di húmú paguu wa ri caacci yen nen.

⁷ Ngēnē yúulii ala ti di na húmú paguu ri i ow waa na nen. Nagajek bíníyúté Téerēe bitih : « *Bēewē tookute ñam, hanute, wa na anuu pañ yii neba' wa.* »☆

⁸ Yen banuy pañ yii tappe njaaliyoh béeb bal ti di húmú paguu ri i ow waa na nen ní tahte ow júnní sabay ana a ow júnní éeyē (23.000) keenute húlúté bisa yínē rē.☆

⁹ Yen banuy ti saam olsohi Kiristaa* ti di húmú paguu ri i ow waa na ní wa na húlú ḍof goñ ra.

¹⁰ Yen banuy ti capitoh ti di húmú paguu ri i ow waa na ní malaakii yahoha muuyilte wa ra.

¹¹ Don ot iñyaa lah, teeβi yen biti yen waruy naa ñee ; don ot wa bíníyú, woni yen biti yen moytoh, yen fa homu ḍúmēení pesa yee ra.

¹² Yii baa daa tah bēyí fí haba' biti ḍi canke canj híinté, feheya ní ri banti keen.

¹³ Iña na fíir rēn rē béeb, daa wa yee na fíir bēewí kayya ra kep. Koope mit lekoh, ḍi ii ron yeḍda' a yii na fíir rēn kéeníḍ ḍēn. Wahtii ayaa

☆ **10:7 10:7** Saame Kolohi koyyi Israyel Ésip 32.6 ☆ **10:8 10:8**

Saame Kíní bēy Israyel 25.1-18 * **10:9 10:9** Kiristaa : Bēewē húmú ñeyaatu unni yee bín fē wora'i wa bēewē rē, lahte na yi húmú bíníyú : *Yíkēe*.

yii fiir rën béeb nék, dī ay ron teeβ dee nay ron naa dūhée rē, nda don lah doolii kaa'uun don.

¹⁴ Yii baa daa tah mi won don tee : don fa faha' mi níi faha' yee ra, súugíi yúulēh ala.

¹⁵ Mi won a don, don fa ñaañute ra ; ēlsíi yee nay mi ron wone bee ra nda kaah nda dīh.

¹⁶ Kaasi mala tah yen na símú Koope ra, yen home hani raa, baa daa ri biti yen henute yínē a ñif mi Kiristaa neh a ? Mbúurēe na woruu yen ra, yen home ñami raa, baa daa ri biti yen henute yínē a faan Kiristaa neh a ?

¹⁷ Mbúurú yínē kut daa lah, tahte níi wuti yen caak níi caak, yen boku faana yínē, ndah yen béeb lahute wod na mbúuríi yíníi baaha.

¹⁸ Ēlsíi bēy Israyel : yee na ñamu bo' fi sarahu Koope waa na ra, nēnīh tígē na hawruu ra a ?

¹⁹ Don habuu biti mi faha' won yi dah ? Biti bo' ya na sarahu ala ya ra lahte njiriñ, mbée ala lahte njiriñ aa yih ?

²⁰ Ēe-ēe' ! Mi won wono ndék tee : hawidfa na hawu yúullē rē pagiruu dakki Seytaane ndaa Koope neh. So' mi fahaay biti don non yii tappe dakki Seytaane.

²¹ Don míníh han na gulii Yíkēe, don hane na bi dakki Seytaane. Don míníh lah wod ñami Yíkēe, don lahle wod ñami dakki Seytaane.

²² Don nar rii hena' daaha raa, deef yen saamu haayil keēñ Yíkēe dī fa yéeh hússē rē neh a ? Moo yen luku ri doole a ?

Ow neβpi paga yii ay kañuu Koope

²³ Don meerute woni biti yii faha' don béeb don mínú ríi pañ. Baa kaah, yii faha' don béeb

don mínú ríi paŋ naam, ndaa iña béeb neh daa wun don na. Yii faha' don béeb don mínú ríi paŋ naam, ndaa iña béeb neh daa na baat ow.

²⁴ Ow waray héc teem fiyí kep, dī wadti saamdā bēewē béeb.

²⁵ Bo' fi na yaayu béeb don mínú ríi ñam : a nuf ana yi mín nēe lah nda warutee ñamu nda waruy ñamu béeb, ñēmí don banti meela' yee hen dī ra.

²⁶ Nagajek, bíníyúté Téerēe bitih : « *Yíkēe daa laha' feey fa a iña filiḅ béeb.* »[☆]

²⁷ Bēyí noneh bēewí Kiristaa dēek don ñam faami nūi don tahid' dī raa, yii yed' don ri béeb lah ñēmí rí : a nuf ana yi mín nēe lah nda warutee ñamu nda waruy ñamu béeb, ñēmí don banti meela' yee hen dī ra.

²⁸ Ndaa ow won don bití bo' fa na suu ñamu ra kola' hawid' yūul rēe, tígí daaha ngēnē ñēmí nē nda af took.

²⁹ Toogi afa won mi baa ra, dī toogi affon neh, dī toogi af bēe' won don baaha ra.

Mín lah ow won tih : « Daa mi lahaa af so' raa, yi tah bēyí lahay afi tookke heefe so' na ? »

³⁰ Mi sím Koope ñama na ñam mi raa, lahte yii bosi ow wona ri sun fi so' di ñami mi símē' wē Koope a ? »

³¹ Yee won mi ra daa ri bitih : don ñamun ñamo, don hanun hano, mbée don pagun yin kay béeb, pēgíi rí kañi Koope.

³² Ngēnē békí ow bakaad' : yēwúd' neh, ow kay neh, ow di ílí jañii Koope neh.

[☆] **10:26 10.26** Saame Kañaa ya 24.1

³³ Mëdii a so' : yii mi koloh rii paŋ bééß, mi saama' yii neba' bëewë ; ma na saameh yii ay njiriñe so' kep, mi saama' yii mín njiriñ ow caak, nda wa muc.

11

¹ Ñéyí kotti so' ti di na ñeya' mi kotti Kiristaa nen.

Cagaŋ yaal a beleß fii Koope

² Ma na sím ñon di yee na nérsúu so' ñon faraah ra, a yee na ñeyuu ron toŋ iña léhín mí ñon ra.

³ Di filiñ fi baaha bééß, mi faha' biti ñon yúh biti Kiristaa daa kélfii* yaal bééß, yaal hente kélfë beleß, Koope hente kélfii Kiristaa.

⁴ Kon bee yaal hompe ñaŋ Koope mbée hompe léhíní unni Koope anti tík yin afi ra, ñeef ñi onay kélfii cér.

⁵ Ti ñaaha nen, bee beleß hompe ñaŋ Koope mbée léhíní unni Koope anti yeris afi holon ra, ñeef ñi onay kélfii cér ; baa man biti ri nenoh nenoo nen.

⁶ Beleß músëerëey† rëe, ri nena fen fi ! Hena biti nenoh a ëyíl fen na sëpíŋ beleß raa nék, ñi músëerë afi !

⁷ Yaal waray tík yin afi, ndah daa ri maanam netli Koope te ndami Koope oluu ñi na, te ndam yaal oluu beleß na,

* **11:3 11.3** kélfë : Di gerek biníyú af. Afi baa nék ñi mín hen afa non faan ña, mbée kélfë, mbée níil. Kon filiñ unna homu yen yee ra, tígí oluun ñon tígí biníyú kélfë rek, yúhí biti di gerek biníyú af. † **11:6 11.6** músëer : Bee na wonu dee ra, mín hen jimbëerëh, múurëh a yii manna' ñaaha bééß.

⁸ ndah nagajek yaal neh daa kola' faan beleb na saku ri ra, beleb kay daa kola' faan yaal.

⁹ Te yaal neh daa saamdu beleb, beleb daa saamdu yaal.

¹⁰ Yii baa daa tah, di yii lenke af beleb, di fi belaa wadtee naa lah sañ-sañ ndah malaaka ya.

¹¹ Filiḅ pesi yen a Yíkëe nék, beleb mínéh hel yaal filoon saya' a afi, yaal mínéh hel beleb filoon saya' a afi,

¹² ndah di kola' beleb faan yaal na saku ri ra, ti ḁaaha nen yaal kola' beleb na límúté, wa béeb ana koluute Koope na.

¹³ Ëlsírí affon, nda bee beleb hompe ḁan Koope ra wadtee yeris afi holon ?

¹⁴ Di man ëldúnë, teebay ron biti yaal yeris fen fi ut ḁaa, baa gace ḁii na a ?

¹⁵ Yaha beleb raa nék, homa' ndam ḁii na. Nagajek, fen ut saamdu beleb múuríi afi.

¹⁶ Lah ḁëyí faha' taasa' yii lenke yii baa raa nék, fun wonu ri tee : fun a ḁëy ílí jaṇi yi Koope henuu ri ḁaaha.

Reeri Yíkëe

¹⁷ Filiḅ iña nay mi ron wone yee ra nék, so' mii ron naa sím ndah tee'a' yi ron baatay ron, luk ḁon yahid' yahro.

¹⁸ Mi ḁéḅpí keloh biti ḁon lah tee'a' raa, ḁon ñéerúu kaya'-kaya', te mi sampee gém yin na.

¹⁹ Nagajek, ñéerë' kaya'-kaya' mínéh ñak, nda teeḅ ow sah bëewë pokuu kah-kah Kiristaa ḁon na ra.

²⁰ Kon tee'a'a na tee'uu ron baa ra, reeri Yíkëe neh,

21 ndah bee don tee'uute ra, lahte bëewí hom déwruu déwree ñam ñama kúru wë rë, tahte nii yee ñamuy dara raa, yee ñam nii beni, han nii mani.

22 Don lahuy faam laho don pay don ñame don hane na, mbée don faaliyuy ílí janii Koope faaliyoo, don na sèpirú ñèkíddë ? Don sehu biti may ron wone yih ? Don sehu sím soo na a ? Èe-èe', mi ii ron sím !

23 Nagajek, bee daa yee yëeddu mí kola' Yíkëe në rë, te mi léhínté ron ri : elga yaayu Yéésú-Yíkëe rë, dī beɓpe mbúurú,

24 símpé Koope, lecsa'te ri, won tih : « Mbúuríi bee faan so', af ron tah mi yera' ri. Lah pégí yii beh, nérsëhí së'. »

25 Ti daaha nen, reeruu wa níi wocce ra, dī beɓpe kaasi bééñë ɓal, won tih : « Kaasi bééñí bee daa yii hasa pok Koope hanndal ki ɓani bëewë ñeya'te ri ñif mi so' ra. Wahtii hanuun don dī faraah, pégí rí nérsëhí së'. »

26 Nagajek, dee níi nimili Yíkëe, wahtii ñamuun don mbúuríi baa bééɓ, don han bééñí yah, deef don waariyu húlí dī fi Yíkëe.

27 Yii baa daa tah bëyí fí ñam na mbúurëe, mbée han na kaasi bééñë yera' Yíkëe rë te oneh wa cér, tooñce Yíkëe di yii lenjke faani a ñif mee ke ri yera' ri ra.

28 Kon ow fi ow bééɓ olsaa afi paay balaa ri ñam na mbúurëe han na bééñë,

29 ndah bëyí fí ñam na mbúurëe, han na bééñë te tíkéh nufi biti dī faan Yíkëe rëe, deef dī ee daandoh afi di yee paɗ dī baa ra.

³⁰ Yii baa daa tah ow caak don na jér, ow caak yooy níi, yee húlé.

³¹ Yen kénsée tilédí yen raa nék, yen ay mín moytoh aattiya'i yeni Koope.

³² Ndaa don ot Yíkée aattiyee yen, dī saam kori yen, nda yen banti boolluu a bëy ëldúnë yen daanu.

³³ Koy-yaayyi yeh, kon don tee'a' reeri Yíkée kírée, lah séhëntii filiḡ fon.

³⁴ Lah bëyí yaab filiḡ fon raa, bëyí baa ñama faami paay, hen daa don tee'a' raa, Koope ii ron aattiya'. Iñi kayya meelu so' don da nék, mi ac ginon fayu raa may ron naa tiil.

12

Iña na ona' Ruuh-Peseḡ ra

¹ Koy-yaayyi yeh, leegi yen won sun fi yii lenke iña na ona' Ruuh-Peseḡ ra. Mi faha' biti don yúh kaaf ka filiḡ.

² Húmú henuu don bëewí nëníh bëewí Koope ra, don húmú nooku nooko, don na yulliru ala ya yénké biti míníh won da.

³ Yii baa daa tah mi won don tee : bëyí Ruuhi Koope daa na teeḡ dī, mínéh béyíd' uní sun won biti Yéésú alkaa, te ow mínéh won biti Yéésú daa Yíkée, hém Ruuh-Peseḡ teeḡbay ri ri.

⁴ Iña na on yen Ruuhi Koope ra bokuuy, ndaa Ruuha yíní baaha daa na wora' wa.

⁵ Di na légéyíruu Yíkée maday, ndaa wa bééḡ yuloh Yíkée yíní baaha na.

⁶ Iña na pagiru Koope ra maduy, ndaa Koope fa yíní baaha daa na paḡ iñyaaha bééḡ bëewë në bééḡ.

⁷ Ow fi ow bééß Ruuh-Pesen feeñiyohste dīi na wodte ri yīi ay njiriñ bëewë bééß.

⁸ Ruuha on bëyí bee woni tíkëh sun ham-ham raa, dī fi Ruuha yínii baaha on bëyí yínëe woni tíkëh sun yúh.

⁹ Ruuha yínii baaha on bëyí bee ngémí ow yéeh daa man raa, dī on bëyí yínii bee mín pay jér.

¹⁰ Ruuha yínii baaha on bëyí bee mín paŋ kimtaan raa, bëyí yínii bee dī on dī léhín unni Koope, dī on ow kay mín bíssë' yīi kola' yébítëh a yīi kola' Ruuha na. 'Di on bëyí bee wone wonad caakki bokuuy yi bëewë kéllúy wë rëe, on bëyí yínii bee wone tikki fi wonadfa.

¹¹ Ruuha yínii baaha daa na paŋ iñyaa bééß. 'Di ona' ow fi ow bééß bii kaya'-kaya', ti di faha' ri ri nen.

Faan a cérrí

¹² Don yúhuté biti faan dī yínë, lahte cér caak. Cérrí yaa nék caaka' wa níi daa boku faana yínë. Ti faaha nen, yen daa boku yen henute faana yínë daa Kiristaa ra.

¹³ Nagajek yen bééß, fu hena yëwúf mbée heet kay, fu yaha ñaam mbée daa fu lahaa afu, yen bééß bëtsúuRuuha yínë nda yen hen faana yínë, yen bééß yen liil na Ruuhi yínii baaha.

¹⁴ Faan nék, dī cér yínë neh kep, dī cér caak.

¹⁵ Kot won biti koon : « So' mi ya' neh, kon so' mi noneh faan », baa kaa'eeh dī non faan.

¹⁶ Nuf bal won biti koon : « So' mi il neh, kon so' mi noneh faan », baa kaa'eeh dī non faan.

¹⁷ Faan bééß daa boka hen il koon, dī ay kelee díh ? 'Di yaha nuf kut koon, dī ay yúhëe nget díh ?

¹⁸ Koope daa tík cér fí cér faan ow di faha' ri ri.

¹⁹ Faan yaha cér yíně kut koon, dī ay henée faan dīh ?

²⁰ Di filiḅ fi baa bééḅ, cér caak daa lah, faan yíně kut lahte.

²¹ Kon íl mínéh won ya' bitih : « Mi sohlaay ro ! » Te af mínéh won kot bitih : « Mi sohlaay ro ! »

²² Baa daa mínéh hen, ndah cérrě faan ow habuu bëewě bití lahay solo ra sah, caakke njiriñ.

²³ Cérrě habuu yen bití miteh on cér rě, añcañ yen lukuu on wa cér ; yee habuu yen bití nebeh ot ḁa, yen lukuu tooppitoh wa.

²⁴ Cérrě neḅ ot ḁa, sohlaay tooppitoh ya ee na. Koope daa saka' faan ḁaaha, pañke níi cérrě heefu bëewě rě, daa lukuu onu cér.

²⁵ Daaha, cérrě faan bééḅ, yíně saay na a afi. Wa kay, habrantuu habrantoo.

²⁶ Yii kat cér yíně faan rek, yee tas ra bééḅ yén dī ; cér yíně lah ndam raa, bani yee tas ra bééḅ daa na boku keeññi wa sos.

²⁷ Don nék, ḁon daa faan Kiristaa, te ow fi ow ḁon na bééḅ cér faan Kiristaa.

²⁸ Ílí jañaa tílě' ḁaaha : Koope ḁéḅpí tík apootarra, tíkké bëewě ně léhínú unni Koope ra, tíkké bëewě ně yēeddúu rě. Filoon fi bëewí yaaha, lahte bëewí Koope on wa pañ kimtaan, lahte yi dī on wa payi bëewě jérú rě, lahte yi dī on wa mín habra' ow, lahte yi dī on wa mín kúḁ ow, lahte yi dī on wa won wonaḁ caakki bokuuy yi bëewě kélłěy wě.

29 Bëewë bééß daa apootar woo ? Bëewë bééß daa na léhínú unni Koope woo ? Bëewë bééß i yëeddëh mbée daa mínú paŋ kimtaan woo ?

30 Bëewë bééß daa onu mín pay ow woo ? Bëewë bééß daa onu mín won wonaðdī caakki bokuuy yi bëewë kéllúy wë woo ? Bëewë bééß daa onu mín won tikki fi wonaðdī yaa woo ?

31 Di filiḅ baa bééß nék, sëemí bitī Ruuh-Pesen on don yee gén dë !

Leegi, may ron teeḅe waala gén bééß dë.

13

Faha' ow

1 Wuti mi wone wonadi bëewë a wonað malaaka sah te mi faheeh ow raa, deef mi jélle mbée tiŋki homu tiḅ nen rek.

2 Wuti mi léhíné unni Koope, mi yúh bééß yin úmpíyéh sē', mi lah ngémí mín tah mi lëeyíd i daŋ sah te mi faheeh ow raa, deef mi ow paḁḁah kep.

3 Wuti mi wora' alal mi so' bééß ñëkíḁḁë, mi yera' ñiin sē' faan so' betu njaar kii sah te mi faheeh ow raa, deef lahray so' njiriñ.

4 Bëyí faha'te ow hom mújē' mújēe, naa'-keeñ. Di na iñaaneh, na dameeh, na gaan-gaanleeh.

5 Bëyí faha'te ow na pageh yii sēpírē'té, na saamḁeh afi kut, na gaaweh haayloh, na habreh ow.

6 Bëyí faha'te ow keeña na soseh di yii ñeyay waal, keeña sosa' yii hente kaah.

7 Bëyí faha'te ow hom dékē' baala', dékē' gém, lahe yaakaar faraah, habe híin faraah.

⁸ Léhíni unni Koope nék ay mëssi woc, yee on Koo ow dī wone wonadi kéllúy rē ay dūm, yii yúh ow ay sooy, ndaa faha' ow ii mëssi dūm.

⁹ Nagajek, yúhí yen laha' tígí teem dī, te léhíni yen unni Koope laha' tígí teem dī.

¹⁰ Yiin nay aye yee mit sēk rē nék, yii laha' tígí teem dī béēb ay sooy.

¹¹ Hena' mi kúkēy rē, mi húmú wona' wonad kúkēy, mi laha' nuf kúkēy, mi kela' kelad kúkēy ; ndaa bee hena' mi baha ra, yii tappe kúkēy nē béēb mi yerisse ri.

¹² Tígē homuu yen bee ra kep, di na oluu yen Koope man biti ow olsee seetaani ñúus ñúusē nen. Jamanu ay lah nék yen ot dī ot kah-kah. Tígē homa' mi bee ra kep yúhí sē' Koope laha' tígí teem dī. Ay lah jamanii yénké biti nék, may rii yúh yúh kah-kah ti di yúhē' sē' rí dī fi baa nen.

¹³ Kon leegi iña nay tase faraaah ra daa wa yeh : ngém, yaakaar, a faha' ow. Bee lukki lah solo waa na ra nék, dī faha' ow.

14

Yii lenke ɗaŋ wonadi bëewë kéllúy rí

¹ Koy-yaayyi yeh, kon lah sēemí biti ɗon fahee ow faraaah. Sēemí biti ɗon liil ona' yi Ruuh-Pesen di keeññon béēb, nūi luka' biti dī ona ron ɗon léhíne unni Koope.

² Bëe' na won wonadi bëewë kéllēy rí rē, wonay a ow, dī won a Koope ndah ow keleeñ iña na won dī ra. Doolii Ruuha daa na tah dī wone iñi kola' Koope na te ow yéeh wē.

³ Ndaa bëe' na lèhín unni Koope ra, won a bëewë : dī baata' wa baatoo, on wa doole, gíifíl keeññi wa.

⁴ Bëe' na won wonadi bëewë kéllúy rí rë baat afi, ndaa bee na lèhín unni Koope ra baata' bëy ílí jaŋaa béeb.

⁵ Ay soo neba' biti don béeb don wone wonadi bëewë kéllúy rí, ndaa ay soo lukee neba' biti don lèhíné unni Koope. Bëe' na lèhín unni Koope ra luk bëe' na won wonadi bëewë kéllúy rí rë lah njiriñ, hém laheh bëyí mín won tikki fi iña won dī ra ní baat bëy ílí jaŋaa.

⁶ Mi won don tee koy-yaayyi yeh : leegi mi ac ginon manti wone wonadi bëewë kéllúy rí rëe, may ron lahre njiriñ mi bih ? Mii ron lahið njiriñ hém mi wonay ron yii Koope feeñiyohte so' ri, mbée yii mi yúh rí yúhë te kola' Koope na, mbée mi lèhínë ron unni Koope, mbée mi yëeddë ron yii kola' Koope na.

⁷ Daaha, yen beð yin típëe ana ti kiis a koraa* nen yen olsoh : tībë laday raa, ow ay yúhëe yee na típú rë díh ?

⁸ Hena biti kúlúß kë fiisun biti ay dëekée saañ ngaammba† deefa tībë laday raa, daa nay paye ?

⁹ Ti daaha nen bal, ow ay mínée keloh yee na wonu ron wonadi bëewë kéllúy rí rë díh te deefa wona ladeh nuf ow ? Yaha daaha raa deef don wondú ngilaaw ma !

* **14:7 14.7** Iña na típú mbée na fiisu Ébrë yë rë maduy a yee lahuu yen dee ra, ndaa yee bíníyú dee ra daa luk waa leboh.

† **14:8 14.8** saañ ngaammba : Di gerek, bíníyú deh : saañ haa'.

¹⁰ Wonadɔi bokuuy caakke ɛldúnɛ, ndaa bina-bina waa na béɛb béewɛ na wonu ri ra keluuna.

¹¹ Ow wone so' wonadi so' mi keleeɛ na raa, deef mi doha-ndéem béyí baa na, te ri doha-ndéem soo na bal.

¹² Kon ɔn fahuu iña na ona' Ruuha ra keeññon béɛb rée kay, sɛemí bití ɔn lukuun lah yíi nay tahe ɔn baat béy ílí jaɲaa.

¹³ Yíi baa daa tah béɛ' na won wonadi béewɛ kélúy rí rɛ, wadti ɔɲ Koope on ɔí mín won tikki fi wona.

¹⁴ Bee mi hompe ɔɲ mani wonadɔi yaa ra, keeñ so' homa' ɔɲa, ndaa af so' na homeh yee na won mi ra.

¹⁵ So' mi wadti paga yi kon ? Yee nay mii page ra daa ri bití mi ɔɲ mi bek na keeñ so' raa, mi ɔɲ mi tík nɛ af so' bal ! Te so' mi home yeek mi bek na keeñ so' raa, mi yeek mi tík nɛ af so' bal !

¹⁶ Nagajek, ow símɛe Koope wonadi béewɛ kélúy rí kep raa, béɛ' hom mboolo ma síkírɛhí rek ra ay wonee démín díh ? Di mínɛh won démín ndah ɔí keleeɛ iña wonu filíɔ ɔɲa ra.

¹⁷ Wuti ɔɲa ɔagu símíi Koope ra ñee waal níi ñee waal raa, ii baat béɛ' na síkírɛh rɛ.

¹⁸ Ma na sím Koope di yee luka' mi ron béɛb caakki won wonadɔa béewɛ kélúy wɛ rɛ naam.

¹⁹ Ndaa mi caga fíi béy ílí jaɲaa raa, mi won unni iippi ow ay naa keloh ndín yéedíɔ wɛ, daa génɛl sɛ' unni júnɲí júnɲí yí may waa wonee wonadi béewɛ kélúy rí.

²⁰ Koy-yaayyi yeh, ngɛnɛ kúrí nuf kúkɛy. Yaha paɲ yin bos raa, héní kúkɛy ; yaha níɔ rɛɛ nék,

héní baha.

²¹ Bíníyuté Kootaa bitih :

« Yíkëe won tee :
may wol bëewí ay wone wonad' kay,
bëewí dékíh gina,
wa pay won a bëewí sê',
ndaa wa fi bëewí sê' ii soo lukki síkírëh sah. »☆

²² Daaha, won wonadi bëewë kéllúy rí hom teeɓa' bëyi gëmëy Kiristaa yin, ndaa bëyi gëmpé Kiristaa neh. Léhín unni Koope nék hom teeɓa' bëyi gëmpé Kiristaa yin, ndaa bëyi gëmëy Kiristaa neh.

²³ Kon yaha biti bëewí yúhí wani ngémë loolay a yi gémúy deef bëy ílí jaŋaa bééɓ tee'a' wone wonadi bëewë kéllúy rí rëe, wa ii won biti bëewí yee affi wa lífëy ë ?

²⁴ Wa bééɓ léhínún unni Koope raa nék, bëe' gëmëy a bee yúhí bani ngémë loolay ra ac wahtii baaha raa, iña keluu wa bééɓ rë ay waa yúun, wa yúhíd' affi wa biti wa bakaaroh.

²⁵ Tígí daaha, iña ɗapu wa keeñni wa ra ay feeñ waa na, wa yek yíp púkkí wë feey jaamiyee Koope, kañe ri wone tih : « Koope ee leelii ron kaah ! »

Dee waɗti tílëe jaŋaa ra

²⁶ Koy-yaayyi yeh, kon yen ay habe yih ? Bee ɗon tee'uute ra, laha bëyi ay yeeke Koope, lah bi ay yëeddëe yëeddëe, lah bi ay wone yee feeñiyoh ri Koope ra, lah bi ay wone wonadi bëewë kéllúy rí, lah bi ay wone tikki fi yee won

☆ 14:21 14.21 Saame Isayii 28.11-12

bëyí baa ra. Iñyaa béeb nék yaha iñi ay baate bëy ílí jaŋaa baato.

²⁷ Lah bëewí fahuute won wonadi bëewë kéllúy rí rëe, wa teyun ow ana, mbée caak ní caak teyun ow éeyë. Bëyí bee won ní woc raa bee tah, te lahan bëyí nay wone tikki fi unna.

²⁸ Lahay bëyí mín won tikki fi unna raa nék, wa híilëh yee nay waa wone sun filib mboolo ma koon ra : wa wondun dī affi wa kep feey, wa wonid dī Koope.

²⁹ Yahun bëewí ay léhíné unni Koope raa nék, ow ana mbée éeyë wonun, bëewí kayya bísë' iña wonu wa ra.

³⁰ Ndaa lah bëyí Koope feeñiyid dī yin mboolo ma raa bal, bee na húmú won ra wadtee lec woni.

³¹ Don mínú léhín unni Koope don béeb, bëyí bee won raa bee ñee na, nda bëewë béeb yoon, wa lah doole.

³² Bëewë Koope on wa wa léhín unni ra lahute sañ-sañ sun fi yee on wa Koope baa ra,

³³ ndah Koope fahaay yii jahasa'te, dī faha' jaamma.

Di laha' ri íllí jaŋi ya béeb,

³⁴ beleb wadti hena ñol biti tee'a' lah : dī kadduute won na. Di wadti onaa cér ti di wona' ri kootii Mëyíis nen bal.

³⁵ Di lah yii nay rii meelee raa, lah dī meela ri yaali biti wa lah faam. Jekay biti tee'a' lah raa, beleb beɓ un.

³⁶ Mbaa don habuuy biti unni Koope kola' don na, mbée don daa keluu wa kep ?

³⁷ Bëyí fí won biti dī léhínë' unni Koope mbée Ruuh-Pesen onte ri, dī wadtee yúh biti iña bíní

mí ron yee ra, Yíkëe daa túuyë' wë.

³⁸ Di yéeh baa raa nék, Koope ii rií yúh.

³⁹ Koy-yaayyi yeh, kon sëemí léhíni unni Koope di keeññon béeb. Ngënë keddii bëyi na won wonadi bëewë kéllúy rí,

⁴⁰ ndaa nék, pëgii iña béeb dee luk dñi jeka' ra, te jahasa' ñan naa lah.

15

Kolohi Yéesú búudé

¹ Koy-yaayyi yeh, leegi mi faha' nérsí ron Uni Neba mës mí ron waare ra, bee liilu ron ñon habute na híin ñë.

² Don ham na ti ñee waariyuu ñon ñi raa, daa ri nay tahe ñon múc ; henay bah, ñeef ngémën lahay njiriñ.

³ Yee yëeddú mí rë nék, daa ri bee luk mii ron léhín rë, te daa reeni : Kiristaa húlté af bakaadfi yen ti ñi bíníyúu rí Téerëe nen,

⁴ búudé fí ñapute, te laha' waali éeyë fë rë ñi kéllúté búudé ti ñi bíníyúu rí Téerëe nen.

⁵ Di feeñiyohite Peer*, filoon fe, ñi feeñiyohite wa fi apootarri sabboo a ana ya béeb.

⁶ Filoon fi baaha, ñi feeñiyohite bëewí lukute ow tíméer iip (500) ñi koy-yaayya filiñ ngémë waala yínë. Di filiñ wa fi yaaha, caakke na yi ee pesu ra, ndaa lahte na yi koluute ëldúnë.

⁷ Di feeñiyohite Saak filoon fe, apootarra béeb tikuuté në.

⁸ Feeñiya' ri bëewí yaa béeb rë, mada' mi baakeri límúy wahtii níi, ñi míllë' soo na.

* **15:5 15.5 Peer** : Di gerek, bíníyú ñeh : *Sefaas*. Daa ri tii yínii Peer.

⁹ Íi, daa mi lukki ñak solo filiḅ apootarra bééḅ ; jomute so' biti sah mi dëekëe apootar, ndah so' mi húmú mokilte bëy ílí janii Koope !

¹⁰ Koope onte so' níi nék mi hente yee hen mi ra, te yee on so' ri ra saatayay. Yee on dī so' ra dūhídté njiriñ gaan sah. Njiriñ ma daa ri biti yee légéy mi ra daa luk iña légéyú apootarri kayya ra bééḅ. So' nék daa mi na légéy neh, yee on so' Koo ra daa na pañ dī soo na.

¹¹ Daaha, yaha so' yaha wa bééḅ, fun waariyuu yee wonu fun don Kiristaa na ra, te don gémuté yii baaha.

Yii lenke koloh búudé

¹² Ahañkay, fun waariyuu biti Kiristaa kèllúté búudé, kon hena' dī níi lah bëewí ewu don na na wonu ron biti koloh búudé lahay ?

¹³ Lahaa daaha raa, deef Kiristaa bal kèllúy búudé !

¹⁴ Te Kiristaa kèllúy búudé rëe kay, deef waarii fun lahay njiriñ te ngémën bal lahay njiriñ !

¹⁵ Koloh búudé lahay raa nék, deef Kiristaa kèllúy búudé, te fun fellirute Koope, ndah fun wonute sun biti dī fi Koope daa kélíḉ Kiristaa búudé.

¹⁶ Hena biti koloh búudé lahay raa, deef Kiristaa bal kèllúy búudé.

¹⁷ Te hém Kiristaa kèllúy búudé rëe, deef ngémën lahay njiriñ, bakaadon aa faannon dapat.

¹⁸ Baa daa ri biti bal bëewë húlúu a ngémí wë Kiristaa na ra saatayute.

19 Hena biti pesi yen feey fi bee kep daa tah yen tík yaakaari yen Kiristaa na raa, deef yen daa lukuu súfúñ bëewë bééß.

20 Kiristaa kay këllúté búudé kaah. Daa ri débpí këllú búudé filiḅ fi bëewë húlúu ngémë rë bééß ti iña na débpí lecu meey ra nen.

21 Bëe' yínë daa tah húl ac ëldúnë ; ti ḏaaha nen, bëe' yínë daa tah ow na këllú búudé.

22 Bi nonu bëewë Aadama na, ḏi fa daa bëe' tah húl ac ëldúnë rë, wa bééß ay húl. Ti ḏaaha nen, bi nonu bëewë Kiristaa na, ḏi fa daa bëe' tah ow na këllú búudé rë, wa bééß ay këllú búudé.

23 Bëyí në bééß nék a bisi : ḏi fi Kiristaa daa débpí këllú ti iña na débpí lecu meey ra nen, bëewë nonu ḏii na ra nay naa tíkée filoon fi nimili.

24 Filoon fi baaha, túkkíi ëldúnë nay naa tíkée. Kiristaa ay kéeníḏ mbínéeffë sun lahu sañ-sañ ra bééß, kéeníḏ kélfë yí wë bééß, kéeníḏ doole ya sun bééß, ḏi nimilid' Nguur ka ya' Baap-Koo.

25 Nagajek, Kiristaa waḏti homa homo af nguur ka níi Koope tík kaa'oh yi bééß kotti feey.

26 Kúl kë daa kaa'oha nay míllúu ḏakayuu ra.

27 Nagajek bíníyúté bitih : « *Koope tíkké rí ḏi paa'te iña bééß sun.* »☆ Ndaa di filiḅ woni bah, lante biti Koope fa tík Kiristaa paa'te iña bééß sun ra, noneh bééß fë wonu baa ra.

28 Kiristaa fa daa Koy ka ra, tíkú paa' iña bééß sun raa nék, tígí ḏaaha, ḏi fa Koope tík rí paa'te iña bééß sun ḏa, ay tík afi ya' Koope, ḏi fi Koope paa' ri sun. ḏaaha, Koope ay paa' iña bééß sun.

☆ 15:27 15.27 Saame Kañaa ya 8.7

²⁹ Lahte bēewí fí yúhté bití bēewē húlú rē daa tah wa bētsú. 'Bēewí yaa sehu yi na ? Hena bití koloh búudé lahay raa kay, kon bēewí yaa bētsú yi af bēewí húlúté ?

³⁰ A fun fi yeh, yi tah faraah ñíinní fun homa' ya' yi fun ?

³¹ Koy-yaayyi yeh, di na dēmdē' mí yee nonuu don Yēesú-Kiristaa Yíkí yen na ra, wēerté sē' bití yíilēe Koo faraah, ñíin sē' homa' ya' so' dāaha.

³² Bee húmú hom mí maa haa' a bēewí madu i gaynde nen Efes ra, ay soo lahre njiriñ mí bi hém mí saama yii ee feey fi bee kep ? Hena bití bēewē húlú rē ii kēllú búudé rēe kay, yen mín won bitih : « *Yen ñam yen han, káy yen suu húlé húlē kep !* »✧

³³ Ngēnē nēfíi affon, wonute bitih : « *Ñéerē' a bēyí bosse na yah ow.* »

³⁴ Yee waɗ dā bití don baatti olsoh affon. Kon ēlsíi affon te don yeris bakaad. Lahte bēewí yíih Koope ewu don na. Mí won don tee : baa gace don na !

Bēyí kēllú búudé mada' dīh ?

³⁵ Mín hen dāa ow won bitih : « *Bēyí húlte kēllú dī búudé ? Bēyí kēllú búudé faana mada' dīh ?* »

³⁶ Bēyí won yii baa dēef afa nebay ! Bee ow sohte tisoḥ ra, tisoḥ ka ay mínée hen gañcahi na pes bití dī húl kut.

³⁷ Yee sohu ra dī gañcahi paalte neh ; dī tisoḥ kep, mín yaha too mbée yin kay.

38 Filoon fi sohi baaha, Koope daa na on tal gañcaha faana neba' ri ra ; Koope daa na on tisoḥ béeb d'úhíd faan gañcaha ñéerè' rí rē.

39 Yii na pes béeb maday a moroomi faan. Ow a raḥ maduy faan, raḥ a yak maduy faan, yak a jén maduy faan.

40 Iñin sun maduy a yee feey. Wunadi yii ín sun, maday a wunadi yii ee feey.

41 Yin fi yin béeb maday a moroomi wunaḍ. Di na taka' na'a maday a di na niiña' céyín fē, di na niiña' céyín fē maday a di na niiña' hulla ; filiḥ fi hulla sah, niiñadi wa maday.

42 Ti ḍaaha nen, ow kèllú búudé rēe, faana ii mada' bee merees. Faani ḥekute feey, ḍi yii na yah ; faani kèllú búudé nék, ḍi yii na yaheh.

43 Bee na ḥeku feey ra, ḍi faani lahay solo ; bee na kèllú búudé rē, ḍi faani laha' ndam. Bee ḥeku feey ra, ḍi faani lahay doole ; bee kèllú búudé rē, ḍi faani laha' doole.

44 Bee ḥeku feey ra, ḍi bo' faan ; bee kèllú búudé rē, ñéerè' a Ruuh-Peseṇ. Kon lahte faani teem bo' faan a faani ñéerè' a Ruuh-Peseṇ.

45 Nagajek, di yii lenke Aadama fa ḍéḥpí saku ra, bíníyúté Téerēe bitih : « *ḍi hente ḥèyí nē pes.* »✧ Aadama fa míllè' rē nék, ñéerè' a Ruuh-Peseṇ te na ona' pes.

46 Faana ñéerè' a Ruuh-Peseṇ ra neh daa ḍéḥ, faana bo' faan kut ḍa daa ḍéḥ. Bee ñéerè' a Ruuh-Peseṇ ra ac filoon fe.

47 Aadama fa ḍéḥ ḍē yugusuu a feey ; Aadama fi ana fa nék kola' sun.

✧ 15:45 15.45 Saame Dalaana 2.7

⁴⁸ Bëy feey fa maduu a bee yugusuu a feey ra, bëy sun maduu a bee kola' sun dā.

⁴⁹ Di maduu yen bëe' yugusuu a feey ra, yen ay madee a bee kola' sun dā dāaha.

⁵⁰ Koy-yaayyi yeh, mi faha' woni yii beh : bo' faan a ñif ii mín non Nguur ki Koope, te yii na yah ii mín non yii na yaheh.

⁵¹⁻⁵² Cëe mi teeß don yee níß Koope te ow húmú yéeh rí rë : Yen bééß neh daa nay húlé, ndaa guuttaac ac yutuud, yeel a fúrúf, un kúlúb kě tiile rek yen bééß lofiso. Un kúlúb kě tiile rek, bëewë húlú rë kěllëe búudé, ñéerë' faani ii yah ta', yen bééß yen lofiso.

⁵³ Nagajek, yii na yah wahti yíssëe yii na yaheh ; yii na húl wahti yíssëe yii na húléh.

⁵⁴ Tíl níi yii na yah yíssëh yii na yaheh, yii na húl yíssëh yii na húléh rëe, deef wahtii una bíníyú Téerëe bee ra lahte :

« *Ndam honte kúl kě dodok !* »☆

⁵⁵ « *A do fi kúl kě, ndamu di deh ?*

A do fi kúl kě, bolluu di deh ? »☆

⁵⁶ Bakaad daa bollii kúl kě, te Kootaa daa doolii bakaad. ☆

⁵⁷ Di filiif fi yaaha bééß nék, yen sím Koope di yee ona' ri yen ndam ñeya'te ri Yéesú-Kiristaa Yíkii yen na ra.

⁵⁸ Kon don fi koy-yaayya faha' mi níi faha' yee ra, hëbí híin don can gín. Hëbí légéyíri Yíkëe faraah, ndah don yúhúté bití moga na moku don nona nonu don Yíkëe në rë ii hen pëtíh.

☆ **15:54 15.54** Saame Isayii 25.8 ☆ **15:55 15.55** Saame Oose 13.14 ☆ **15:56 15.56** Saame Rom 7.7-13

16

Yii lenke hélsë nay négírúu bëewí Koope Yerusalem ra

¹ Koy-yaayyi yeh, leegi may ron wone yii lenke hélsë nay négírúu saań bëewí Koope Yerusalem ra : mi wonte bëy íllí jańi ya Galasí yee nay waa page ra, te đon bal lah ñéyí yee won mi wa ra.

² Lahaa dímees béeb, ow fi ow đon na a tígí teem doolii nísë yee nay rii yeree ra tík hatin, đon banti seh níi mi ac đon anee waa négíree.

³ Hen đaa mi ac ginon đaa, mi wol bëewë tansu đon đa, ñéerë' a unni nay teebee biti wa yeju yejo waa na, wa kom wa iña onu bëy íllí jańii Yerusalem ra.

⁴ Hena biti calte biti mi pay raa bal, funi wa ñéerë' dín fë.

Waaji saańi Pool Korente

⁵ May ac ginon biti mi kola' Maseduwaan, ndah may ñee'ee na.

⁶ Mi ac ginon raa, mín hen mi sampi maańis đon na, mbée sah mi homa na líjë béeb ; tígí daaha, đon ay soo mín habra' mi lúsíđ waali so' a tígí mín díi hen béeb.

⁷ Mi fahaay biti waalee ke so' beh, mi ñeya ñeyo ginon mi ot đon dee rek mi saań. Mi yaakaarte biti may naa sampi maańis, hém neba' Yíkëe.

⁸ Di filiđ yaa béeb nék, may home Efes dee níi feedi Pantakot,

⁹ ndah Koope kúnsídté së' íl gëyéet, bi nay tahe mi pań légéyí së' níi mit sëk, a dee teyu kaa'oh ya béeb rë.

¹⁰ Timoote lah don na daaha raa, tëhíí rí a ya' ana ní dī yéŋ baaha, ndah funi daa boku légéyírí Yíkëe.

¹¹ Ngënë héefí rí, lah hëbííí rí habroo kay, dī lúsíí' baabi a jaamma níí dī nimil soo na dee ndah funi koy-yaayya dee ee rii sehu ra.

¹² Koy-yaafi yen Apolos nék, mi cagohte ri waal caak bití dī ñéerë' a koy-yaayya dī ac yérën, ndaa tígë homa' ri bee ra dī fahaay ac doom. Di mín ac daa, dī ay ac.

Yee mǐllë' rí wëe líkín unna ra

¹³ Këlíí affon don ham ngémën híín, don kaañ yee homuu don da don híín në gín.

¹⁴ Yii don yah rii paŋ béeß, tikëe sun faha'.

¹⁵ Don yúhú Estefanas a bëy faami maan ? Don yúhuté bití daa wa débúu haal ngémë di Akaay béeß, te wa yabute na légéyírú bëewí Koope. Kon mi ñaŋ don bití tee koy-yaayyi yeh :

¹⁶ mani bëewí yaa a bëewë wani wa na légéyú rë, lah ëní wë cér.

¹⁷ Keeñ so' sosse aya ayu Estefanas, Fortunatus a Akaykus soo na ra ; ayi wa man so' bití don daa ayu komute so' béeß nen.

¹⁸ Wa onute so' doole ti di paguu wa ri a don nen. Béyíí mani bëewí yah !

¹⁹ Bëy ílí jaŋi ya hom deyí Aasi ra na woduu ron. Akilaas a Pírísíl* na woduu ron níí wodoh di tii Yíkëe, wa a bëy ílí jaŋaa na tee'uu faam wa ra bal.

* **16:19 16.19 Pírísíl** : Di gerek, bíníyú ñeh : *Piriskaa*. Di bëeß Akilaas.

²⁰ Koy-yaayya dee bëeḅ na woduu ron. Lah wëdëntii hanndal kon nii wodanta'†.

²¹ So' mi Pool, daa mi bíní uni bee woda' mi ron bee ra a ya' so'.

²² Koope alaka bëyí fí fahaay Yíkëe !
Aye ḁo fí Yíkíi fun‡ !

²³ Yéésú-Yíkëe líhë rën mal !

²⁴ Mi faha'te ron bëeḅ di nona nonu yen Yéésú-Kiristaa na ra.

† **16:20 16.20** Di baahi bëewí yaaha, wa yahti wodoh bëewë mboko yi wa mbée bëewë meeru wa raa, wa fëenúu wë fëenëe.

‡ **16:22 16.22** *Aye ḁo fí Yíkíi fun !* Di arameyen, bíníyú deh : *Marana taa !*

Séréel Ndút: Unni Koope**Ndut: Séréel Ndút: Unni Koope (New Testament+)**

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ndut)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 16 May 2025 from source
files dated 16 May 2025

a3a1238b-9393-5875-a4c5-1d3f38537bfe